

З В І Т

про виконання етапу аналітичного дослідження на тему:

«ОЦІНКА НАСЛІДКІВ РЕФОРМУВАННЯ СПЕЦРЕЖИМУ СПРАВЛЯННЯ ПДВ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ»

Етап 2:

«Оцінка наслідків впровадження різних моделей реформування спецрежиму справляння ПДВ у сільському господарстві»

Виконавець:

експерт Аналітичної платформи АПК
з податково-бюджетних питань

кандидат економічних наук
ТУЛУШ Леонід Дмитрович

Київ – 2015

ЗВІТ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕТАПУ
«Оцінка наслідків впровадження різних моделей реформування
спецрежиму справляння ПДВ у сільському господарстві»

I. Загальна (вступна) частина

Постановка завдання

На другому етапі дослідження проведено аналітичну оцінку можливих результатів впровадження різних моделей реформування спецрежиму справляння ПДВ у сільському господарстві з метою узагальнення можливих наслідків реформування діючого механізму справляння ПДВ у сфері сільського господарства.

Спрямованість дослідження

Аналітична оцінка здійснювалась з точки зору інтересів наступних економічних суб'єктів:

- сільгоспідприємств – в частині втрат доходів (в розрізі окремих видів агробізнесу);
- держави – в частині бюджетних надходжень до Державного бюджету;
- економіки в цілому – в частині інфляційних процесів, зміни цін на продовольчі товари (інтереси споживачів), оптимізації структури агропромислового виробництва тощо.

Опис базових моделей, що опрацьовувались

Базовими моделями, що опрацьовувались, були наступні:

- 1) нульова модель – податкові норми залишаються без змін: збереження спец режиму та продовження практики звільнення експортних поставок від справляння ПДВ по визначених товарних позиціях;
- 2) повна відміна спец режиму ПДВ та перехід на систему бюджетного дотування окремих галузей сільського господарства, які потребують такої підтримки;
- 3) часткова відміна спец режиму ПДВ – для рослинництва, та збереження його для тваринництва (окремий варіант – без птахівництва);
- 4) збереження спецрежиму ПДВ для усіх сільгоспідприємств та поширення режиму звільнення від справляння ПДВ на поставки усіх видів с.-г. продукції груп 1-24 УКТ ЗЕД (зокрема, сою, олію та продукцію птахівництва);
- 5) збереження спецрежиму ПДВ лише для сільгоспідприємств, що відповідають визначеним критеріям;
- 6) збереження спецрежиму ПДВ із визначенням спеціальних умов використання акумульованих коштів / централізацією частини сум ПДВ-акумуляції та посиленням податкового контролю за формуванням оптимізаційних схем.

Характеристика баз даних

В ході дослідження опрацьовувались бази даних, сформовані за результатами узагальнення інформації, наявної статичних формах звітності сільгоспідприємств, а також дані Державної фіскальної служби щодо сум ПДВ-акумуляції та їх розподілу між окремими категоріями сільгоспідприємств.

Необхідні розрахунки здійснювались на основі даних 2015 року (фактичних та прогнозних). Одиниця виміру – переважно млн. грн.

Специфіка дослідження

Ефект для сільгоспідприємств коректно рахувати в розрізі окремих видів діяльності (видів сільгосппродукції).

Дослідження показують, що аграрний бізнес стає дедалі більше вузькоспеціалізованим, відповідно ефект від зміни умов справляння ПДВ необхідно рахувати в розрізі окремих галузей та підгалузей.

В дослідженні нами окремо розглядалися наступні види продукції:

- експортноорієнтовані сільгоспкультури, по яким відсутнє ПДВ-відшкодування при експорті (в першу чергу, пшениця, кукурудза, ячмінь, ріпак);
- експортноорієнтовані сільгоспкультури, по яким наявне ПДВ-відшкодування при експорті (напряму чи у переробленому вигляді соняшник, соя);
- інші (неекспортноорієнтовані) сільгоспкультури (овочі, фрукти, ягоди тощо);
- тваринницька продукція по галузям (свинарство, скотарство, птахівництво), оскільки доцільно розрізняти тваринництво з/без птахівництва.

Крім того, оцінку наслідків реалізації моделей для держави (з точки зору бюджетних інтересів) доцільно здійснювати у двох варіантах:

- з відносно високим рівнем держпідтримки (що вдвічі перевищує наявний рівень ПДВ-підтримки) тих видів діяльності, які потребують такої підтримки;
- з відносно невисоким рівнем держпідтримки (що є не меншим за наявний рівень ПДВ-підтримки) тих видів діяльності, які потребують такої підтримки.

В розрахунках приймалось, що у разі відміни спец режиму ПДВ галузям, що потребують держфінпідтримки (зокрема тваринництву (крім птахівництва), садівництву, виноградарству, ягідництву тощо повинні надаватись бюджетні субсидії (мінімальний рівень – рівень ПДВ-підтримки, максимальний рівень – 20 % від вартості продукції).

Стислі висновки щодо можливих наслідків від впровадження моделей

Узагальнені висновки щодо можливих наслідків від впровадження різних моделей справляння ПДВ у сільському господарстві наведено у таблиці.

Можливі наслідки впровадження різних моделей справляння ПДВ у сільському господарстві

№ п/п	Модель	Результати провадження моделі для окремих економічних суб'єктів
1	<i>Модель 1.</i> «Нульова» модель (податкові норми залишаються без змін)	Дуже вигідна (точніше – вкрай необхідною) для сільгосппідприємств тваринницького спрямування. Вигідна неекспортноорієнтованим рослинницьким галузям. Дещо не вигідна для державного бюджету (із можливими варіаціями при різних рівнях держфінпідтримки); Значно не вигідна експортноорієнтованим рослинницьким галузям. Дещо не вигідна для держави в частині бюджетних інтересів. Загалом модель можна визнати компромісною як для сільгосппідприємств, так і для держави
2	<i>Модель 2.</i> Повна відміна спец режиму ПДВ / перехід на пряме бюджетного дотування окремих галузей сільського господарства	Найменш бажана для сільгосппідприємств – від неї виграють лише окремі сільгосппідприємства, які вирощують переважно експортноорієнтовану продукцію. Вкрай не вигідна для тваринницьких підприємств. Дещо вигідна для бюджету – у разі мінімального рівня держфінпідтримки збиткових галузей.
3	<i>Модель 3.</i> Повна відміна спец режиму ПДВ для рослинництва	Вигідна для експортноорієнтованих галузей, по яких нині відсутнє ПДВ-відшкодування при експорті. Дещо не вигідна для експортноорієнтованих галузей

	/ збереження для тваринництва (окремо - без птахівництва)	(загалом) – за рахунок продукції, по якій відшкодування здійснюється. Дещо не вигідна для тваринницьких підприємств (крім птахівництва, для якого вигідно). У разі відміни спецрежиму ПДВ для птахівництва рентабельність діяльності у даній галузі знизиться.
4	Модель 4. Збереження спецрежиму ПДВ для усіх сільгосп підприємств / поширення режиму звільнення від ПДВ поставок найбільш рентабельних видів с.-г. продукції груп 1-24	Найбільш бажана для тваринницьких підприємств. Дуже не вигідна для експортноорієнтованих галузей. Дуже вигідна для всіх галузей сільського господарства, крім експортноорієнтованих. Загальний ефект по сільгосп підприємствах – позитивний. Найбільш вигідна з-поміж інших варіантів для держави як з точки зору бюджетних, так і економічних інтересів.
5	Модель 5. Збереження спецрежиму ПДВ лише для сільгосп підприємств що відповідають визначеним критеріям (1000 га, 50 млн грн.)	Невигідна для тваринницьких підприємств. Найменш прогнозована модель для сільгосп підприємств рослинницького спрямування – за рахунок дроблення бізнесу критерії можна обійти й залишитись на спец режимі. Невигідна для бюджету із-за не прогнозованості результатів та незрозумілої спрямованості моделі – з'являться партії зерна із різною «податковою історією» (по частині зерна ПДВ сплачувався в бюджет, по частині – ні). Найменш зрозуміла і складна в реалізації модель.
6	Модель 6. Збереження спецрежиму ПДВ із спеціальними умовами використання акумульованих сум (спрямування лише на рослинництво / перерозподіл частини на місцеві громади)	Вигідна для тваринницьких підприємств. Вигідна соціально-орієнтованим сільгосп підприємствам. Вигідна державі – як з точки зору бюджетних інтересів, так і з точки зору збалансованого розвитку економіки (за даної моделі значимість тваринництва зростатиме, вартість кормів не підвищуватиметься, крім того вдасться дещо усунути наявну дискримінацію дрібних сільгосптоваровиробників, що позбавлені ПДВ-підтримки. Вигідна з точки зору розвитку сільських територій.

Підготовка цієї публікації стала можливою завдяки підтримці американського народу, наданій через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) у рамках роботи проекту AgroInvest в Україні.

Зміст публікації є винятковою відповідальністю авторів і необов'язково відображає позицію USAID або уряду США.

II. Спеціальна частина: Характеристика результатів дослідження

МОДЕЛЬ 1 (нульова модель) – податкові норми залишаються без змін: збереження спец режиму ПДВ та невідшкодування ПДВ при експорті по визначених товарних позиціях (1101-1108; 1205-1206).

Опис загальних ефектів від реалізації моделі

Інтереси сільгоспідприємств

Плюси (позитив)

- + приріст доходів + та приріст рентабельності (як операційної, так і загальної);
- + зменшення потреби у кредитних ресурсах, що дає економію на відсотках банкам;
- + зменшення потреби у держфінпідтримці, що дає економію на адмініструванні підтримки;
- + здешевлення вартості кормів, внаслідок чого формуються додаткові доходи у тваринництві;
- + можливість збереження окремих напрямів діяльності, в першу чергу тваринництва (із врахуванням ПДВ підтримки така діяльність була б нерентабельною)

Мінуси (негатив):

- недоотримання доходів по експортно орієнтованих культурах (1001-1008, 1205-1206);
- звуження ринків низькомаржинальних продуктів та ринкової частки окремих категорій виробників за рахунок фактору різної маржинальності.

Інтереси бюджету

Плюси (позитив)

- + відсутність необхідності надання держфінпідтримки (в частині с.-г. підприємств) (можливе порівняння із рівнем держпідтримки 2008 р. або половиною рівня в європейських країнах);
- + відсутність необхідності бюджетного відшкодування ПДВ при експорті с.-г. культур (1001-1008, 1205-1206) (розрахунок у двох варіантах):
  - а) по усьому ланцюгу поставок (с.-г., послуги елеваторів, логістика тощо);
  - б) по с.-г. частині (лише по безпосередній вартості сільгосппродукції);
- + надходження ПДВ від сфери постачання МТР для потреб с.-г. виробництва (ПДВ, сплачений у ціні виробничих факторів) (корелює із попередньою позицією);

Мінуси (негатив):

- втрати бюджетних надходжень від справляння ПДВ від сільгоспідприємств:
  - а) об'єктивні – внаслідок використання пільг безпосередньо с.-г. підприємствами;
  - б) суб'єктивні – внаслідок формування оптимізаційних схем (реалізації офіційно не облікованого зерна (виробленого не суб'єктами спец режиму ПДВ), перекидання частини доходу, належного етапу переробки/торгівлі на пов'язаних осіб - суб'єктів спецрежиму;
- необхідність підтримки сільгосптоваровиробників, що не мають можливості застосовувати спецрежим і фактично позбавлені держпідтримки (ОСГ, СОК)

Інтереси економіки в цілому (споживачі, ОСГ, СФГ місцеві громади, економ. розвиток):

Плюси (позитив)

- + нижчі ціни на сільгосппродукцію (як безпосередньо по експортноорієнтованим культурам, по яким відсутнє ПДВ-відшкодування, так і по тваринницькій продукції), що дає два ефекти:
  - а) нижчий рівень показника інфляції (індексу споживчих цін);
  - б) здешевлення продовольчих товарів для населення.
- + можливість розвитку окремих низькомаржинальних видів сільгоспдіяльності, які без ПДВ-підтримки є нерентабельними;
- + можливість розвитку тваринництва (подвійний ефект – за рахунок ПДВ-надбавки та за рахунок більш низьких цін на корми), що позитивно впливає на с.-г. зайнятість;
- + можливість розвитку соціально-орієнтованих сільгоспідприємств зі званою часткою тваринництва, що позитивно позначається на розвитку сільських територій).

Мінуси (негатив):

- впровадження агресивних бізнес-стратегій агрохолдингами, які отримують найбільше вигод від застосування спецрежиму ПДВ, від чого потерпають сільські території;
- дискримінація дрібних с.-г. виробників (ОСГ) що не мають доступу до спец режиму ПДВ;
- стримування розвитку обслуговуючої кооперації (на СОКи не поширюється спец режим);
- формування нераціональної структури агропромислового виробництва із надвисокою часткою високомаржинальних, а не соціально важливих продуктів, які б забезпечили підвищення рівня сільської зайнятості.

Аналітичне наповнення вищенаведених ефектів представлено в табл. М1/П (для с.-г. підприємств) та М1/Б (для бюджету).

М1/П. Розрахунок ефекту для с.-г підприємств

Показники	Експортноорієнтовані культури			Інша продукція рослинництва	Тваринницькі галузі			Усього
	ПДВ не відшкодується	Відшкодування ПДВ (соняшник, соя)	Усього по експортноорієнтованих		Скотарство	Свинарство	Птахівництво	
ПЛЮСИ								
Приріст доходів за рахунок ПДВ-акумуляції, млн грн	12415	9229	21644	1878	1602	1057	3334	29515
Приріст доходу, %	9,7%	10,9%		10,4	10,8%	8,4%	8,6%	9,5
Приріст прибутку, %	58,5%	41,3%		80,0	X	430,0	44	x
Приріст доходів при відшкодуванні ПДВ при експорті		12883		x	x	x	1893	1893
Приріст доходів при відшкодуванні ПДВ при експорті, %		12,8		x	x	x	7,0	
Приріст прибутку при відшкодуванні ПДВ при експорті, %		57,6		x	x	x	25,0	
Економія на банк. відсотках								2190
Економія втрат на підтримці								2040
Економія на збереженні низьких цін на корми для твар-ва	x				4490			4490
МІНУСИ								
Недоотримання доходів за відсутності бюджетного відшкодування ПДВ	19112	X	19112	X			X	19112
Втрата доходу по відношенню до варіанту з ПДВ-акумуляцією, у %	14,5	X		X			X	
Приріст прибутку по відношенню до варіанту з ПДВ-акумуляцією, %	78,4	X		X			X	
УСЬОГО	-6698	9229	2531	1878	1602	1057	3334	19123

Застосування «нульової» моделі (збереження діючих податкових норм) є не вигідним сільгоспідприємствам, що вирощують експортноорієнтовані культури, по яким відсутнє відшкодування ПДВ по експорті. Розрахунки показують, що навіть за «обережного» сценарію зростання внутрішніх цін на таку продукцію (пшеницю, кукурудзу, ячмінь, ріпак) доходи сільгоспідприємств зросли б на понад 5 %, а прибутку - на понад 20 %.

Загальний ефект для сільгоспідприємств, що вирощують експортноорієнтовані зернові та олійні культури від застосування спец режиму ПДВ практично є нульовим – зростання доходів від спец режиму по зернових та олійних культурах не перевищує 1,5 %.

Значно більше значення спец режим ПДВ має для неекспортноорієнтованих рослинницьких галузей (ПДВ-акумуляція забезпечує їм близько 10 % додаткових фінансових ресурсів, яких вони фактично будуть позбавлені при відміні спец режиму ПДВ).

Виключне значення спец режим має для тваринництва – як з точки зору майже 11 %-ого приросту доходів, так і з точки зору здешевлення вартості кормів на 14-15 % (майже 4,5 млрд грн.). Відміна спец режиму для тваринництва може обумовити зниження чистого доходу на понад 14,5 %.

Крім того, позитивними ефектами від застосування спец режиму ПДВ для с.г. підприємств є економія на банківських відсотках – майже 2,2 млрд грн. та на втратах при наданні держпідтримки у прямій формі (понад 2,0 млрд грн.).

Загалом позитивний ефект від застосуванні спец режиму ПДВ с.г. підприємств оцінюється у понад 19,1 млрд грн., що становить понад 6,2 % від загального рівня доходів сільгосппідприємств.

М1/Б. Розрахунок ефекту для бюджету

Показники	Експортоорієнтовані культури		Інша продукція рослинництва	Тваринницькі галузі			Усього	
	ПДВ не відшкодується	Відшкодування ПДВ (соняшник, соя)		Усього по експортоорієнтованих	Скотарство	Свинарство		Птахівництво
ПЛЮСИ								
Відсутність відшкодування ПДВ (с.-г. частина)	22789	X	22789	X	X	X	X	22789
Відсутністю відшкодування ПДВ (увесь ланцюг)	25322	X	25322	X	X	X	X	25322
Надходження ПДВ від постачальників МТР, що споживаються сг п-вами	13068	X	13068	1722	X	X	X	
Відсутність необхідності держфінпідтримки сг підприємств				1800	2250	1880	0	5930
МІНУСИ								
Відсутність надходжень ПДВ від сг підприємств	12415	9229	21644	1878	1602	1057	3334	29515
Ненадходження ПДВ внаслідок занижених цін на експортно-орієнтовану продукцію	1340	X	1340	X	X	X	X	1340
Усього	9035	-9229	1146	-1878	-1602	-1057	-3334	-2136

Застосування «нульової» моделі для бюджету є дещо не вигідним, оскільки обумовлює втрати бюджету загалом на рівні 8 млрд грн., а з врахуванням економії на прямій держпідтримці напрямів діяльності, які потребують такої підтримки, – лише 2,1 млрд, що складає лише 1,2 % загальних надходжень ПДВ до бюджету по економіці – такий рівень не можна вважати критичним.

Загальний висновок щодо застосування моделі 1.

Застосування моделі 1 є:

- дуже вигідним (більш точніше – вкрай необхідним) для тваринницьких підприємств,
- вигідним для неекспортноорієнтованих рослинницьких галузей,
- дещо не вигідним для бюджету (із можливими варіаціями при різних рівнях держфінпідтримки);
- значно не вигідним для експортноорієнтованих рослинницьких галузей.

**МОДЕЛЬ 2– Повна відміна спец режиму ПДВ
+ відновлення відшкодування ПДВ при експорті**

Опис загальних ефектів від реалізації моделі

Інтереси сільгосп підприємств

Плюси (позитив):

- + додаткові доходи виробників експортноорієнтованих культур (1001-1008, 1205-1206), по яким нині відсутнє ПДВ-відшкодування при експорті – за рахунок підвищення ціни на суму ПДВ, яке вже повинно відшкодовуватись з бюджету (крім насіння соняшнику, яке у не переробленому вигляді не вивозиться)
- + розвиток ринків низькомаржинальних продуктів та зростання ринкової частки окремих категорій виробників, які або взагалі не отримували переваг від застосування спец режиму (дрібні товаровиробники), або відповідний ефект був значно нижчим, ніж при виробництві високомаржинальних культур та у холдингових структурах.

Мінуси (негатив):

- зниження доходів на частку ПДВ-акумуляції та зниження рівня рентабельності діяльності;
- збільшення потреби у кредитних ресурсах + додаткові витрати на сплату на банківських відсотків;
- збільшення потреби у держфінпідтримці, яка по факту буде меншою від заявленої на адмінвитрати;
- здорожчання вартості кормів, що обумовить зменшення доходів у тваринництві (ціни на тваринницьку продукцію визначаються купівельною спроможністю населення і не можуть суттєво зрости);
- відмова від окремих напрямів діяльності, в першу чергу тваринництва (без ПДВ підтримки та внаслідок зростання вартості кормів така діяльність буде нерентабельною).

Інтереси бюджету

Плюси (позитив)

- + додаткові бюджетні надходження від справляння ПДВ від сільгосп підприємств (обсяг яких може бути значно меншим від задекларованого нині як ПДВ-акумуляція – внаслідок ліквідації оптимізаційних схем агрохолдингами шляхом «перекидання» частини доходів на пов'язаний сільгосп підрозділ;
- + вирівнювання умов господарювання різних категорій с.-г. товаровиробників, що обумовлює зменшення потреби у держфінпідтримці тих, хто був позбавлений додаткових фін ресурсів за рахунок застосування спец режиму ПДВ.

Мінуси (негатив)

- необхідність бюджетного відшкодування ПДВ при експорті с.-г. культур (1001-1008, 1205-1206) (розрахунок у двох варіантах):
  - а) по усьому ланцюгу поставок (с.-г., послуги елеваторів, логістика тощо);
  - б) по с.-г. частині (лише по безпосередній вартості сільгосп продукції);
- необхідність надання держфінпідтримки (в частині с.-г. підприємств) (можливе порівняння із рівнем держпідтримки 2008 р. або половиною рівня в європейських країнах), що виникає після скасування дії спец режиму ПДВ;

Інтереси економіки в цілому (споживачі, ОСГ (СФГ) місцеві громади, економ. розвиток):

Плюси (позитив)

- + вирівнювання умов господарювання різних категорій с.-г. товаровиробників, що частково нівелює переваги агресивних бізнес-стратегій агрохолдинги, що позитивно вплине на розвиток сільських територій;
- + розвиток дрібних сільгосп товаровиробників (ОСГ, СФГ) та с.-г. обслуговуючої кооперації внаслідок вирівнювання умов господарювання із сільгосп підприємствами – платниками ПДВ;

+ вирівнювання структури агропромислового виробництва (як по видах продукції, так і по категоріях товаровиробників).

Мінуси (негатив):

+ підвищення цін на сільгосппродукцію (як безпосередньо по експортноорієнтованим культурам, по яким буде ПДВ-відшкодування, так і по тваринницькій продукції), що дає два ефекти:

а) підвищення загального показника інфляції (індексу споживчих цін);

б) здорожчання продовольчих товарів для населення.

+ відмова сільгоспідприємств від окремих низькомаржинальних видів сільгоспдіяльності, які без ПДВ-підтримки є нерентабельними, в першу чергу це стосується тваринництва (по якому буде подвійний удар – позбавлення ПДВ-аккумуляції та зростання цін на корми при тому ж рівні цін на тваринницьку продукцію), що негативно вплине на пропозицію тваринницької продукції та с.-г. зайнятість.

Аналітичне наповнення вищенаведених ефектів представлено в табл. М2/П та М2/Б.

М2/П. Розрахунок ефекту для с.-г підприємств

Показники	Експортноорієнтовані культури			Інша продукція рослинництва	Тваринницькі галузі			Усього
	ПДВ не відшкодується	Відшкодування ПДВ (соняшник, соя)	Усього по експортноорієнтованих		Скотарство	Свинарство	Птахівництво	
ПЛЮСИ								
Приріст доходів внаслідок зростання цін при відновленні бюджетного відшкодування	19112	X	19112	X			X	19112
Приріст доходу, %	9,7%	10,9%		10,4	10,8%	8,4%	8,6%	9,5%
Приріст прибутку, %	58,5%	41,3%		80,0	X	430,0	44	
Приріст доходів за рахунок відшкодування ПДВ при експорті		12883		X	X	X	1893	
Приріст доходів за рахунок відшкодування ПДВ при експорті, %		12,8		X	X	X	7,0	
Приріст прибутку за рахунок відшкодування ПДВ при експорті, %		57,6		X	X	X	25,0	
Надання держпідтримки у розмірі компенсації втрат спецрежиму	x	x	x	1800	1600	1200	x	4600
МІНУСИ								
Додаткові витрати на сплату банківських відсотків								1100
Адмінвтррати на дежпідтримці (25 %)	x	x	x	1150			x	1150
Зростання цін на корми	X	x	x	4490				4490
Втрата доходів внаслідок відміни ПДВ-аккумуляції, млн грн	12415	9229	21644	1878	1602	1057	3334	29515
Втрата доходу по відношенню до варіанту з ПДВ-аккумуляцією, %	14,5	X		X			X	
Приріст прибутку по відношенню до варіанту з ПДВ-аккумуляцією, %	78,4	X		X			X	
Усього	6698	-9229	-2531	-1878	-1602	-1057	-3334	-12543

Модель 2 є найменш бажаною для сільгоспідприємств – від неї виграють лише сільгоспідприємства, які вирощують переважно експортноорієнтовану продукцію, експортні поставки якої звільняються від ПДВ.

Загалом по експортноорієнтованій продукції ситуація буде нейтральною - з незначними втратами сільгоспідприємств (за рахунок зниження доходності вирощування соняшнику та сої).

За умов компенсації сум ПДВ-підтримки по неекспортноорієнтованій рослинницькій продукції за рахунок прямого бюджетного фінансування втрати сільгоспідприємств будуть

частково покриті бюджетними виплатами, проте в будь-якому випадку частина негативного ефекту для даної групи сільгоспідприємств залишиться (особливо для тих, які будуть позбавлені доступу до держпідтримки).

Найбільший негативний ефект буде спостерігатись для тваринницьких підприємств – на них буде подвійний удар:

- з одного боку, здорожчання вартості кормів, що становлять в середньому 60 % у загальних витратах;

- з іншого боку, позбавлення додаткових доходів за рахунок можливості залишення ПДВ у власному розпорядженні.

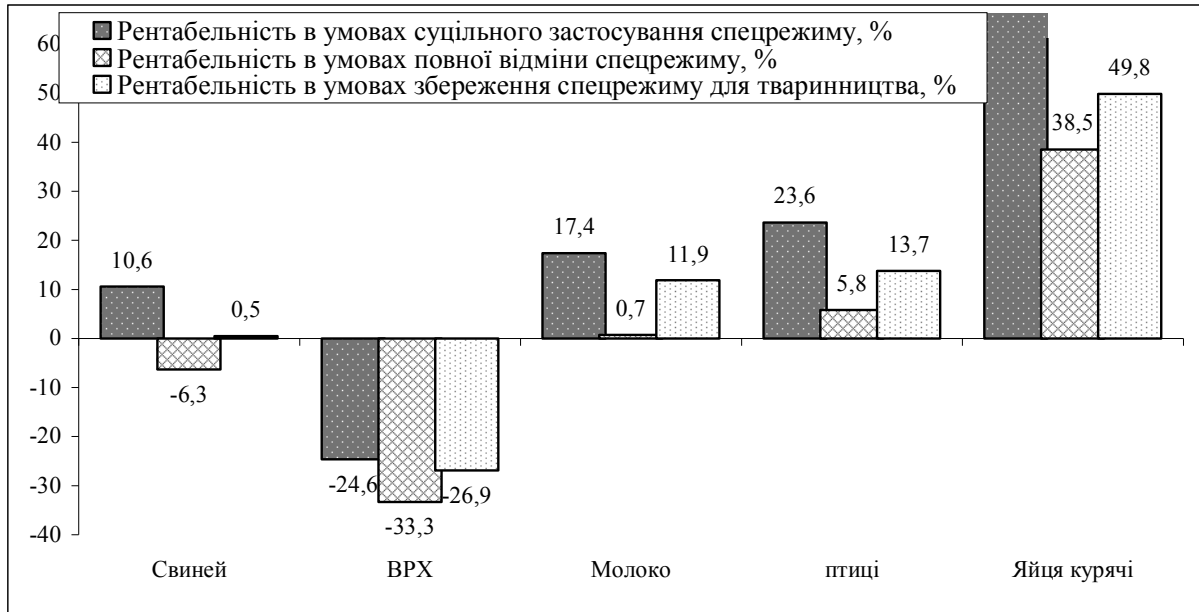

Рис. М2/П. Зміна рентабельності продукції тваринництва у разі зміни спецрежиму ПДВ

Як видно з даних рисунку М2/П, у разі реалізації даної моделі виробництво будь-яких видів продукції тваринництва (крім птахівництва) буде збитковим.

М2/Б. Розрахунок ефекту для бюджету

Показники	Експортоорієнтовані культури			Інша продукція рослинництва	Тваринницькі галузі			Усього
	ПДВ не відшкодується	Відшкодування ПДВ (соняшник, соя)	Усього по експортоорієнтованих		Скотарство	Свинярство	Птахівництво	
ПЛЮСИ								
Надходження ПДВ від с.-г. підприємств	12415	9229	21644	1878	1602	1057	3334	29515
Надходження ПДВ внаслідок підвищення цін на експортно-орієнтовану продукцію	1340	X	1340	X	X	X	X	1340
МІНУСИ								
Необхідність бюджетного відшкодування (с.-г. частина)	22789	X	22789	X	X	X	X	22789
Необхідність бюджетного відшкодування по усьому ланцюгу поставок на експорт	25322	X	25322	X	X	X	X	25322
Надходження ПДВ від постачальників МТР, що споживаються сг п-вами	13068	X	22789	1722	X	X	X	24511
Необхідність надання держпідтримки окремим видам діяльності								
- високий рівень (не менше 20% від ВП)		X		3600	3000	2500	X	9500
- мінімальн рівень (рівень ПДВ-підтримки)		X		1800	1600	1200	x	4600
Усього	-9035	9229	194	-1722	-1398	-1443	3334	3466

Загальний висновок щодо застосування моделі 2.

Застосування моделі 2 є:

- не вигідною для сільгосп підприємств в цілому;
- вигідною лише для сільгосп підприємств, які вирощують переважно експортноорієнтовану продукцію, експортні поставки якої нині звільняються від ПДВ.
- фактично нейтральною для сільгосп підприємств, що виробляють переважно експортноорієнтовану продукцію.
- вкрай не вигідною для тваринницьких підприємств, які понесуть подвійні збитки, що складно буде компенсувати прямою бюджетною підтримкою;
- загалом прийнятним для бюджету, хоч все буде залежати від рівня прямої бюджетної підтримки.

**МОДЕЛЬ 3– Відміна спецрежиму ПДВ для рослинництва
+ повне відновлення відшкодування ПДВ при експорті
+ збереження спец режиму ПДВ для тваринництва (окремо: без птахівництва)**

Опис загальних ефектів від реалізації моделі

Інтереси сільгоспідприємств

Плюси (позитив):

Сільгоспідприємства (переважно рослинницькі)

Ті ж плюси та мінуси, що й у моделі 1.

Сільгоспідприємства (змішані: тваринництво + рослинництво)

Плюси (позитив):

- + приріст доходів від експортноорієнтованих культур (1001-1008, 1205-1206), по яким нині відсутнє ПДВ-відшкодування при експорті (в частині рослинництва);
- + збереження доходів за рахунок ПДВ-акумуляції (в частині тваринництва).

Мінуси (негатив):

- зниження доходів на частку ПДВ-акумуляції (в частині рослинництва);
- зниження доходів внаслідок здорожчання кормів та зростання виробничих витрат (в частині тваринництва);
- додаткові витрати на сплату на банківських відсотків;
- втрати бюджетної підтримки внаслідок збереження спец режиму ПДВ для тваринництва («чисте сальдо підтримки» - за вирахування адмінвитрат);

Сільгоспідприємства (переважно тваринницькі)

Плюси (позитив):

- + збереження доходів за рахунок ПДВ-акумуляції (в частині тваринництва).

Мінуси (негатив):

- зниження доходів внаслідок здорожчання кормів та зростання виробничих витрат (в частині тваринництва);
- втрати бюджетної підтримки внаслідок збереження спец режиму ПДВ для тваринництва («чисте сальдо підтримки» - за вирахування адмінвитрат);

Інтереси бюджету

Плюси (позитив)

- + додаткові бюджетні надходження від ПДВ із сільгоспідприємств (по рослинницькій продукції);
- + відсутність необхідності держфінпідтримки сільгоспідприємств (рослинництво – не потребує підтримки, тваринництво – підтримується за рахунок спец режиму ПДВ).

Мінуси (негатив)

- необхідність бюджетного відшкодування ПДВ при експорті с.-г. культур (1001-1008, 1205-1206) (розрахунок у двох варіантах);
- втрати ПДВ-надходжень по тваринницькій продукції;
- необхідність надання держфінпідтримки виробникам тваринницької продукції, що позбавлені можливості користування спец режимом ПДВ;

Інтереси економіки в цілому (споживачі, ОСГ (СФГ) місцеві громади, економ. розвиток):

Плюси (позитив)

- + часткове вирівнювання умов господарювання різних категорій с.-г. товаровиробників, що частково нівелює переваги агрохолдингів і позитивно вплине на розвиток сільських територій;
- + вирівнювання структури агропромислового виробництва (як по видах продукції, так і по категоріях товаровиробників).

Мінуси (негатив):

+ підвищення цін на сільгосппродукцію (як безпосередньо по експортноорієнтованим культурам, по яким буде ПДВ-відшкодування, так і по тваринницькій продукції), що дає два ефекти:

- а) підвищення показника інфляції (індексу споживчих цін);
- б) здорожчання продовольчих товарів для населення.

+ відмова сільгосппідприємств від окремих низькомаржинальних видів сільгоспдіяльності, які без ПДВ-підтримки є нерентабельними, в першу чергу тваринництва (у разі, якщо негативний ефект від здорожчання вартості кормів перевищить позитив від режиму ПДВ-аккумуляції), що негативно вплине на пропозицію тваринницької продукції та с.-г. зайнятість;

+ подальше стримування розвитку дрібних сільгосптоваровиробників (ОСГ, СФГ) та с.-г. обслуговуючої кооперації внаслідок нерівномірності умов господарювання із сільгосппідприємствами – платниками ПДВ (в частині тваринництва).

Аналітичне наповнення вищенаведених ефектів представлено в табл. М3/П.

М3/П. Розрахунок ефекту для с.-г підприємств

Показники	Експортноорієнтовані культури			Інша продукція рослинництва	Тваринницькі галузі			Усього ПДВ не відшкодовуються
	ПДВ не відшкодовується	Відшкодування ПДВ (сояшник, соя)	Усього по експортноорієнтованих		Скотарство	Свинярство	Птахівництво	
ПЛЮСИ								
Приріст доходів внаслідок зростання цін при відновленні бюджетного відшкодування	19112	X	19112	X			X	19112
Приріст доходу, %	9,70%	10,90%		10,4	X	X	X	9,50%
Приріст прибутку, %	58,50%	41,30%		80	X	X	44	
Приріст доходів за рахунок відшкодування ПДВ при експорті		12883		X	X	X	1893	14776
Приріст доходів за рахунок відшкодування ПДВ при експорті, %		12,8		X	X	X	7	
Приріст прибутку за рахунок відшкодування ПДВ при експорті, %		57,6		X	X	X	25	
Збереження доходів за рахунок ПДВ-аккумуляції для тваринництва	X				1591	911	3006	5508
Надання держпідтримки у розмірі компенсації втрат спецрежиму	X			1800	X	X	X	1800
МІНУСИ								
Втрата доходів внаслідок відміни ПДВ-аккумуляції, млн грн	12415	9229	21644	1878	X	X	X	23522
Втрата доходу по відношенню до варіанту з ПДВ-аккумуляцією, %	14,5	X		X			X	
Приріст прибутку по відношенню до варіанту з ПДВ-аккумуляцією, %	78,4	X		X			X	
Зниження доходів внаслідок здорожчення кормів*	X				1092	259	2688	4039
Втрата бюджетної підтримки	X				1150	900	X	2050
Додаткові витрати на сплату банківських відсотків								1100
Усього	6697	-9229	-2532	-78	-651	-248	318	-3191

* При збереженні цін на продукцію тваринництва

Окремо обраховується результат без поширення спецрежиму ПДВ на птахівничу галузь, частка якої у загальних сумах ПДВ-аккумуляції по тваринництву в цілому є основною (перевищує 55 %).

МЗ/Б. Розрахунок ефекту для бюджету

Показники	Експортоорієнтовані культури			Інша продукція рослинництва	Тваринницькі галузі			Усього
	ПДВ не відшкодується	Відшкодування ПДВ (соняшник, соя)	Усього по експортоорієнтованих		Скотарство	Свинарство	Птахівництво	
ПЛЮСИ								
Надходження ПДВ від сг підприємств	12415	9229	21644	1878				23522
Надходження ПДВ внаслідок підвищення цін на експортно-орієнтовану продукцію	1340	X	1340	X	X	X	X	1340
Вісвітність необхідності держфінпідтримки сг підприємств					1150	900	X	2050
МІНУСИ								
Необхідність бюджетного відшкодування (сг частина)	22789	X	22789	X	X	X	X	22789
Необхідність бюджетного відшкодування (по усьому ланцюгу)	25322	X	25322	X	X	X	X	25322
Надходження ПДВ від постачальників МТР, що споживаються сг під-вами	13068	X	22789	1722	X	X	X	24511
Втрати надходжень ПДВ по тваринницькій продукції			X		1591	911	3006	5508
Необхідність надання держпідтримки вироб. тваринницької продукції - ОСГ			X		1500	1000	X	2500
Усього	-9034	9229	195	1878	-1941	-1011	-3006	-3885

Модель з поширенням ПДВ на усе тваринництво є непривабливою для бюджету, проте у разі непоширення спецрежиму на птахівництво, бюджетні втрати будуть мінімальними.

Загальний висновок щодо застосування моделі 3.

Застосування моделі 3 є:

- не вигідною для сільгосп підприємств в цілому;
- дуже вигідною для сільгосп підприємств, які вирощують переважно експортноорієнтовану продукцію, експортні поставки якої нині звільнюються від ПДВ;
- дещо не вигідною для сільгосп підприємств, які вирощують переважно експортноорієнтовану продукцію (усе залежить від співвідношення між обсягами зернових / олійних культур);
- загалом не вигідною для тваринницьких підприємств в цілому (з огляду на втрати прямої бюджетної підтримки в умовах збереження дії спец режиму ПДВ);
- нейтральною для птахівничих підприємств (у разі збереження спец режиму-ПДВ);
- вкрай не вигідною для тваринницьких підприємств, які понесуть подвійні збитки, що складно буде компенсувати прямою бюджетною підтримкою;
- загалом нейтральною для бюджету (у разі непоширення спец режиму ПДВ на птахівництво).

**МОДЕЛЬ 4– Збереження спецрежиму ПДВ для усіх сільгосп підприємств;
поширення режиму звільнення від справляння ПДВ на поставки найбільш
рентабельних видів с.-г. продукції груп 1-24 (сою, олію, продукцію птахівництва)**

Опис загальних ефектів від реалізації моделі

Інтереси сільгосп підприємств

Плюси (позитив)

- + приріст доходів + та приріст рентабельності (як операційної, так і загальної) (за виключенням суб'єктів, що вирощують переважно олійні культури та займаються птахівництвом);
- + зменшення потреби у кредитних ресурсах, що дає економію на відсотках банкам;
- + зменшення потреби у держфінпідтримці, що дає економію на адмініструванні підтримки;
- + здешевлення вартості кормів, внаслідок чого формуються додаткові доходи у тваринництві;
- + можливість збереження окремих напрямів діяльності, в першу чергу тваринництва (із врахуванням ПДВ підтримки така діяльність була б нерентабельною)

Мінуси (негатив):

- недоотримання доходів по експортно орієнтованих видах продукції (додаткові втрати доходів стосуватимуться виробників сої, соняшника, продукції птахівництва);
- втрата частини доходів у порівнянні із моделлю 1 (базовим варіантом) внаслідок невідшкодування ПДВ при експорті сої, олії, м'яса птиці та яєць (в тому числі яєчного порошку);
- звуження ринків низькомаржинальних продуктів та ринкової частки окремих категорій виробників за рахунок фактору різної маржинальності.

Інтереси бюджету

Плюси (позитив)

- + відсутність необхідності надання держфінпідтримки (в частині с.-г. підприємств);
- + відсутність необхідності бюджетного відшкодування ПДВ при експорті основних експортно орієнтованих видів с.-г. продукції та економія бюджетних коштів на ПДВ-відшкодуванні (при цьому розрахунок можливий у двох варіантах):

а) по усьому ланцюгу поставок (с.-г., послуги елеваторів, логістика тощо);

б) по с.-г. частині (лише по безпосередній вартості сільгосппродукції);

- + надходження ПДВ від сфери постачання МТР, необхідних для ведення с.-г. виробництва (ПДВ, сплачений у ціні виробничих факторів);

Мінуси (негатив):

- втрати бюджетних надходжень від справляння ПДВ від сільгосп підприємств (ідентичні із моделлю 1 (базовим варіантом), які варто поділити на:

а) об'єктивні – внаслідок використання пільг безпосередньо с.-г. підприємствами;

б) суб'єктивні – внаслідок формування оптимізаційних схем (реалізації офіційно не облікованого зерна (виробленого не суб'єктами спец режиму ПДВ), перекидання частини доходу, належного етапу переробки/торгівлі на пов'язаних осіб - суб'єктів спецрежиму;

- необхідність підтримки сільгосптоваровиробників, що не мають можливості застосовувати спецрежим і фактично позбавлені держпідтримки (ОСГ, СОК)

Інтереси економіки в цілому (споживачі, ОСГ, СФГ місцеві громади, економ. розвиток):

Плюси (позитив)

- + нижчі ціни на сільгосппродукцію (як безпосередньо по експортноорієнтованим культурам, по яким відсутнє ПДВ-відшкодування, так і по тваринницькій продукції), що дає два ефекти:

а) нижчий рівень показника інфляції (індексу споживчих цін);

б) здешевлення продовольчих товарів для населення.

- + можливість розвитку окремих низькомаржинальних видів сільгоспдіяльності, які без ПДВ-підтримки є нерентабельними;

- + можливість розвитку тваринництва (подвійний ефект – за рахунок ПДВ-надбавки та за рахунок більш низьких цін на корми), що позитивно впливає на с.-г. зайнятість;
- + можливість розвитку соціально-орієнтованих сільгосп підприємств зі зною часткою тваринництва, що позитивно позначається на розвитку сільських територій).

Мінуси (негатив):

- впровадження агресивних бізнес-стратегій агрохолдингами, які отримують найбільше вигод від застосування спецрежиму ПДВ, від чого потерпають сільські території;
- дискримінація дрібних с.-г. виробників (ОСГ) що не мають доступу до спец режиму ПДВ;
- стримування розвитку обслуговуючої кооперації (на СОКи не поширюється спец режим);
- формування нераціональної структури агропромислового виробництва із надвисокою часткою високомаржинальних, а не соціально важливих продуктів, які б забезпечили підвищення рівня сільської зайнятості.

Аналітичне наповнення вищенаведених ефектів представлено в табл. М4/П (для с.-г. підприємств) та М4/Б (для бюджету).

М4/П. Розрахунок ефекту для с.-г підприємств

Показники	По експорто-орієнтованих культурах			Інша продукція рослинництва	По тваринницьких галузях			Усього
	Не відшкодовуються	Відшкодування (сояшник, соя)	Усього експорто-орієнтованих		Скотарство	Свинярство	Птахівництво	
ПЛЮСИ								
Приріст доходів за рахунок ПДВ-аккумуляції, млн грн	12415	9229	21644	1878	1602	1057	3334	29515
Приріст доходу, %	9,70%	10,90%		10,4	10,80%	8,40%	8,60%	9,5
Приріст прибутку, %	58,50%	41,30%		80	X	430	44	X
Економія на банківських відсотках								2190
Економія втрат на дежпідтримці								2040
Економія на збереженні низьких цін на корми								4490
МІНУСИ								
Недоотримання доходів внаслідок відсутності бюджетного відшкодування	19112	12883	31995	X			1893	33888
Втрата доходу по відношенню до варіанту з ПДВ-аккумуляцією, %	14,5	12,8		X			7	
Втрата прибутку по відношенню до варіанту з ПДВ-аккумуляцією, %	78,4	57,6		X			25	
Усього	-6697	-3654	-10351	1878	1602	1057	1441	4347

М4/Б. Розрахунок ефекту для бюджету

Показники	Експортоорієнтовані культури			Інша продукція рослинництва	Тваринницькі галузі			Усього
	ПДВ не відшкодовуються	ПДВ не відшкодовуються	Усього по експорто-орієнтованих		Скотарство	Свинярство	Птахівництво	
ПЛЮСИ								
Відсутність бюджетного відшкодування (сг частина)	22789	15363	38152	X	X	X	1168	39320
Відсутністю бюджетного відшкодування по усьому ланцюгу	25322	16489	41811	X	X	X	1168	42979
Надходження ПДВ від постачальників МТР, що споживаються сг підприємствами	13068	7737	20805	1722	X	X	4454	26981

МІНУСИ								
Відсутність надходжень ПДВ від сг підприємств	12415	9229	21644	1878	1602	1057	3334	29515
Ненадходження ПДВ внаслідок занижених цін на експортно-орієнтовану продукцію	1340	1293	2633	X	X	X	735	3368
Усього	9034	4841	13875	-1878	-1602	-1057	-2901	6437

Загальний висновок щодо застосування моделі 4.

Застосування моделі 4 є:

- вигідною для сільгосппідприємств в цілому;
- дуже невигідною для сільгосппідприємств, які вирощують переважно експортноорієнтовану продукцію (особливо по тій продукції, по якій нині наявне експортне відшкодування ПДВ);
- вигідною для сільгосппідприємств, що вирощують переважно неекспортноорієнтовану продукцію;
- дуже вигідною для тваринницьких підприємств в цілому (навіть з огляду на можливі втрати прямої бюджетної підтримки в умовах збереження дії спец режиму ПДВ);
- дуже вигідною для бюджету, оскільки відпадає необхідність відшкодування ПДВ при експорті найбільш значимих видів сільгосппродукції, які займають майже 80 % у загальних обсягах експорту сільгосппродукції (коди 1-14 УКТ ЗЕД).

Модель 4 є невигідною виробникам соняшнику та продукції птахівництва – найбільш рентабельних видів сільгосппродукції, проте вигідна виробникам інших видів сільгосппродукції, в тому числі нерентабельних.

Модель 5. Збереження спецрежиму ПДВ лише для сільгосп підприємств, що відповідають визначеним критеріям

Опис загальних ефектів від реалізації моделі 5.

Модель 5:

- не вигідна для тваринницьких підприємств.
- найменш прогнозована модель для сільгосп підприємств рослинницького спрямування – за рахунок дроблення бізнесу критерії можна обійти й залишитись на спец режимі.
- не вигідна для бюджету із-за не прогнозованості результатів та незрозумілої спрямованості моделі – з'являться партії зерна із різною «податковою історією» (по частині зерна ПДВ сплачувався в бюджет, по частині – ні).

Загалом модель 5 можна визнати найменш зрозумілою та найбільш складною в реалізації моделлю.

Модель 6. Збереження спецрежиму ПДВ із визначенням спеціальних умов використання акумульованих коштів / централізацією частини сум ПДВ-акумуляції та посиленням податкового контролю за формуванням оптимізаційних схем.

Опис загальних ефектів від реалізації моделі 6.

Модель 6:

- вигідна для тваринницьких підприємств.
- вигідна соціально-орієнтованим сільгосп підприємствам.
- вигідна державі – як з точки зору бюджетних інтересів, так і з точки зору збалансованого розвитку економіки (за даної моделі значимість тваринництва зростатиме, вартість кормів не підвищуватиметься, крім того вдасться дещо усунути наявну дискримінацію дрібних сільгосптоваровиробників, що позбавлені ПДВ-підтримки).

Дана модель найбільш вигідна з точки зору розвитку сільських територій, особливо за умов регіональної централізації частини ПДВ-акумуляції.

Аналітичне наповнення вищенаведених моделей (5 та 6) потребує поглиблених розрахунків в рамках окремого дослідження.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ МОДЕЛЮВАННЯ

Узагальнена характеристика моделей реформування спецрежиму справляння ПДВ

/крім моделей 5 та 6/

Економічні суб'єкти	Модель 1	Модель 2	Модель 3	Модель 4
Сільгоспідприємства				
I. За галузевим розподілом: с.-г. підприємства, які переважно виробляють:				
1. експортноорієнтовані сільгоспкультури, всього	+	- (0)	- (0)	--
1а. експортноорієнтовані сільгоспкультури, по яким відсутнє ПДВ-відшкодування при експорті	--	++	++	--
1б. експортноорієнтовані сільгоспкультури, по яким наявне ПДВ-відшкодування при експорті	+++	---	---	---
2. інші (неекспортно-орієнтовані) сільгоспкультури	++	-	-	++
3. продукцію свинарства	+++	---	-	+++
4. продукцію скотарства	+++	---	-	+++
5. продукцію птахівництва	+++	---	0 (---)*	+
II. В цілому (загальне значення)	+++	--	- (--)*	+
Держава з точки зору бюджетних інтересів				
I. За відносно високого рівня держпідтримки;	0	0	-	++
II. За відносно невисокого рівня держпідтримки	-	+	- (0)*	+++

Критерії оцінювання: +++ - дуже вигідно; ++ - вигідно; + - дещо вигідно; 0 - нейтрально; --- - дуже не вигідно; -- - не вигідно; - - дещо не вигідно.

* - у випадку непоширення спецрежиму на птахівництво.

Моделі 5 та 6 потребують окремого дослідження.

Розрахунки ускладнюються невизначеністю умов врахування прямої держфінпідтримки, що повинна надаватись як компенсація втрат сільгоспідприємств від скасування спецрежиму ПДВ.

Розрахунки показують, що загалом для сільгоспідприємств найбільш прийнятними варіантами є перша (нульова) та четверта моделі.

Для держави з точки зору бюджетних інтересів найбільш привабливими є друга та четверта моделі. Третя модель може бути нейтральною для бюджету у разі непоширення спец режиму ПДВ на птахівництво.

Для держави з точки зору економічних інтересів найбільш прийнятною є перша та четверта моделі, які мають антиінфляційну спрямованість і сприятимуть стримуванню цін на продовольчі товари.

Четверта модель є компромісною, оскільки позбавляє над рентабельні аграрні галузі – птахівництво та вирощування олійних культур – подвійного стимулювання (користування спец режимом і відшкодування ПДВ при експорті), зберігаючи при цьому переваги спец режиму ПДВ для усіх сільгоспідприємств та забезпечуючи приріст бюджетних надходжень (за рахунок економії на бюджетному відшкодування по сої, олії та продукції птахівництва).

Підготовка цієї публікації стала можливою завдяки підтримці американського народу, наданій через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) у рамках роботи проекту АгроІнвест в Україні.

Зміст публікації є винятковою відповідальністю авторів і необов'язково відображає позицію USAID або уряду США.

ДОДАТКИ

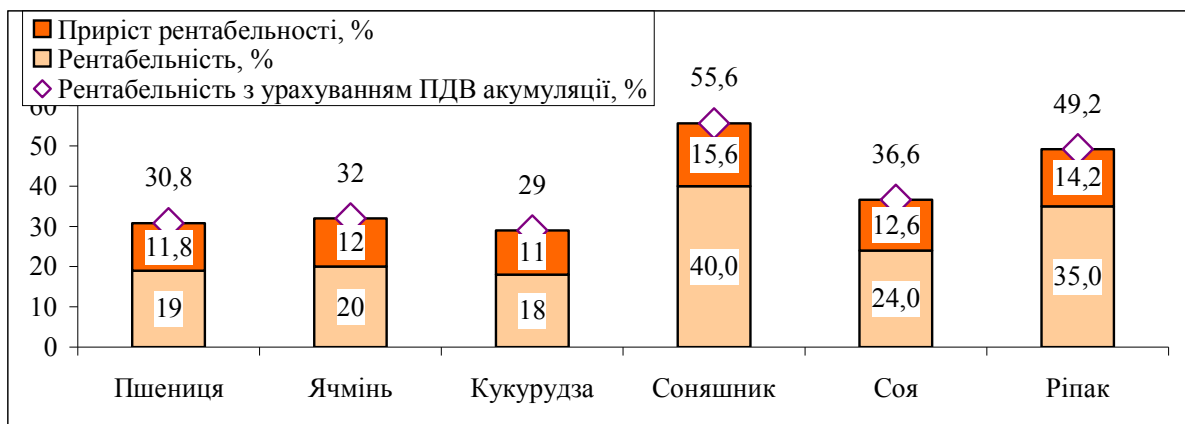
**Формування вхідних даних для оцінки ефекту від зміни порядку справляння ПДВ
(на прикладі пшениці)**

Показники	2011	2012	2013	2014
Зібрана площа, га	4 465 307	3756651	4 307 611	3883936
Виробництво, ц	155 765 846	112 040 083	155 072 533	168 515 371
Урожайність, ц/га	34,9	29,8	36,0	43,4
Виробничі витрати, тис. грн	14 597 729	14564371,6	17 789 898	20 438 273
Виробнича собівартість 1 ц, грн	93,72	129,99	114,72	121,28
Виробничі витрати на 1 га, грн	3 269	3 877	4 130	5 262
Реалізовано, ц	113 785 537	119 783 232	126 151 776	140 605 158
Вироб.соб. реаліз. прод, тис. грн	11 020 196	14 560 400	14 743 051	17 599 981
Повна соб. реаліз. прод., тис. грн	12 837 077	16 666 494	16 903 165	20 562 498
Повна собівартість 1 ц, грн	112,82	139,14	133,99	146,24
Виручка, тис. грн	15 099 652	18627195,3	17 309 509	26 325 287
Ціна 1 ц, грн	132,70	155,51	137,21	187,23
Прибуток всього, тис. грн	2 262 575	1 960 701	406 344	5 762 789
Прибуток від реалізації 1 ц, грн	19,9	16,4	3,2	41,0
Рентабельність, %	17,6	11,8	2,4	28,0
<i>Матеріальна складова у виробничих витратах, %</i>	<i>68,4</i>	<i>66,7</i>	<i>65,0</i>	<i>65,3</i>
<i>Матеріальна складова у повних витратах, %</i>	<i>62,9</i>	<i>62,1</i>	<i>60,6</i>	<i>60,2</i>
<i>Матеріальна складова у виручці, %</i>	<i>53,5</i>	<i>55,6</i>	<i>59,1</i>	<i>47,0</i>
<i>Частка доданої вартості для цілей ПДВ у ціні, %</i>	<i>46,5</i>	<i>44,4</i>	<i>40,9</i>	<i>53,0</i>
Вхідний ПДВ 1 ц	14	17	16	18
Вихідний ПДВ 1 ц	27	31	27	37
ПДВ-аккумуляція на 1 ц	12,3	13,8	11,2	19,8
ПДВ аккумуляція на усю реалізовану продукцію (ф50), млн грн	1404	1656	1415	2790
ПДВ аккумуляція до виручки, %	9,3	8,9	8,2	10,6
ПДВ аккумуляція до прибутку, %	62,1	84,4	348,1	48,4
Прибуток+ПДВ аккумуляція, грн	32,2	30,2	14,4	60,8
Рентабельність з урахуванням ПДВ аккумуляції, %	28,6	21,7	10,8	41,6
Приріст рентабельності, %	10,9	9,9	8,4	13,6
Реалізовано форма 21-заг, тис. т	11550,2	12253,4	13384,8	14917,9
ПДВ аккумуляція на усю реалізовану продукцію (ф21-заг), млн грн	1425,5	1693,7	1500,9	2959,7
Відношення повних витрат до виробничих	1,16	1,14	1,15	1,17
Коефіцієнт врахування повних витрат з вхідним ПДВ (30%)	1,049	1,04	1,04	1,05
<i>Структура собівартості</i>				
Виробнича собівартість	93,7	130,0	114,7	121,3
прямі матеріальні витрати	64,1	86,7	74,6	79,2
насіння та посадковий матеріал	9,4	13,0	11,9	11,2
мінеральні добрива	20,1	28,9	23,7	22,3
нафтопродукти	13,6	17,1	14,6	17,2
оплата послуг і робіт сторонніх організацій	8,7	11,6	9,7	11,8
решта матеріальних витрат	12,3	16,2	14,7	16,7
прямі витрати на оплату праці	7,0	8,7	7,8	7,5
інші прямі витрати та загальновиробничі витрати	22,7	34,6	32,4	34,6
амортизація необоротних активів	5,2	7,4	6,9	7,4
відрахування на соціальні заходи	2,5	3,1	2,8	2,7
решта ін. прямих та загальновиробничих витрат	14,9	24,1	22,7	24,5

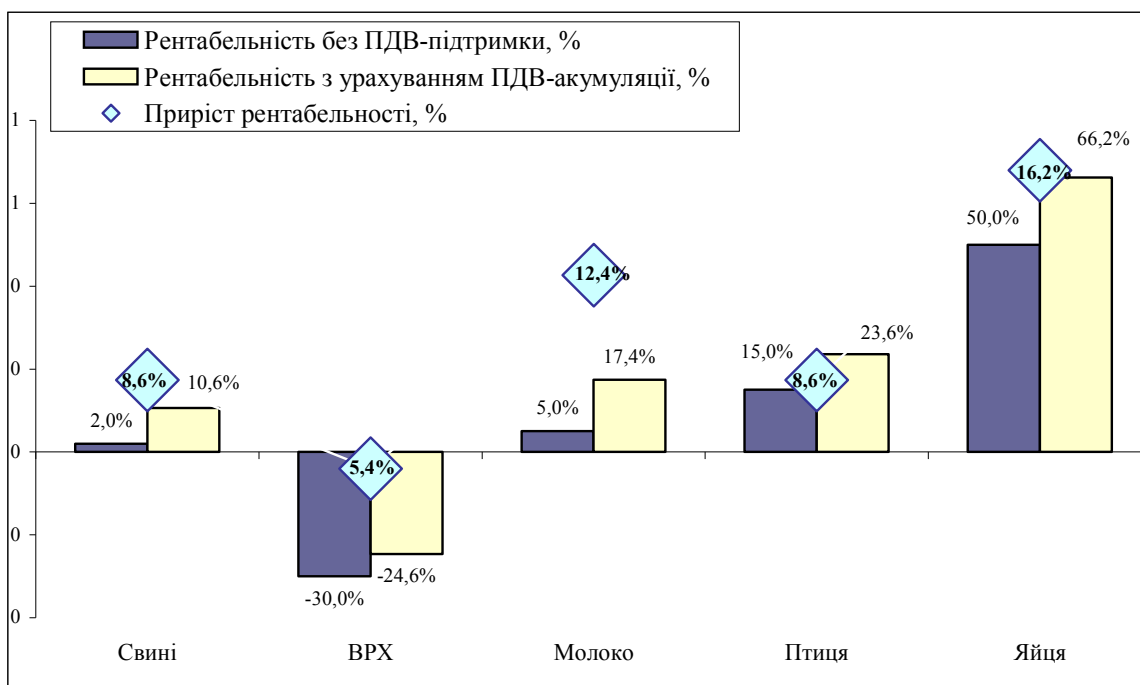
**Модель для розрахунку ефекту від зміни порядку справляння ПДВ
(на прикладі пшениці)**

Показники	0-варіант		Відшкодування ПДВ при експорті				
	на 1 тонну	усього	на 1 тонну	усього	у т.ч.		
					експорт	реалізація внутрішн. ринку	
Частка експорту					60,0%	40,0%	
Обсяг поставок, млн т		18,6		18,6	11,2	7,4	
Зростання ціни			15,0%		15,0%		
Експортна ціна	3750,0		4312,5		4312,5		
Маржа трейдера	2,5%		2,5%		2,5%		
Дохід трейдера	93,8		107,8		107,8		
Ціна (з ПДВ) без маржі трейдера	3656,3	68006,3	4204,7	78207	46924		
Частка виробника у ціні	90,0%	90,0%	90,0%	90,0%	90,0%		
Ціна для виробника (з ПДВ)	3291	61206	3784	70386	42232	28155	
Вихідний ПДВ	548	10201	631	11731	7039	4692	
Ціна без ПДВ	2742	51005	3154	58655	35193	23462	
Рентабельність, %	19%	19%					
Витрати виробника (собівартість)	2304	42861	2304	42861	25717	17144	
Частка витрат з вхідним ПДВ	60,0%	60,0%	60,0%	60,0%	60,0%	60,0%	
	з ПДВ	1383	25717	1383	25717	15430	10287
	без ПДВ	922	17144	922	17144	10287	6858
Вхідний ПДВ	277	5143	277	5143	3086	2057	
ПДВ - акумуляція	272	5058					
ПДВ до сплати в бюджет	X		354	6588	3953	2635	
ПДВ - акумуляція у % до доходу	9,9%		11,2%		11,2%	11,2%	
ПДВ до сплати в бюджет, %	X		82	6316	3681	2363	
Прибуток виробника	437,8	8143,6	849,2	15794,3	9476,6	6317,7	
Рентабельність, %	19,0%	19,0%	36,9%	36,9%	36,9%	36,9%	
Прибуток з ПДВ	710	13201	849	15794	9477	6318	
Рентабельність з ПДВ, %	30,8%	30,8%	36,9%	36,9%	36,9%	36,9%	
Надходження ПДВ до бюджету	277	5143	631	11731	7039	4692	
Відшкодування бюджетом	X		631	11731	7039		
Чисті надходження до бюджету		5143		0	0	4692	
Приріст надходжень				-5143	0	-451	
Відшкодування бюджетом по всьому ланцюгу					7821		
Чистий дохід + ПДВ-акумуляція	3014	56062	3154	58655	35193	23462	
Приріст доходів за рахунок підняття цін			139	2593	-20869	-32600	
Приріст доходів за рахунок підняття цін, %			4,6	4,6			
Приріст прибутку за рахунок підняття цін			139				
Приріст прибутку за рахунок підняття цін, %			19,6				
Приріст доходів до 0 варіанту (без ПДВ акумуляції)				7651			

Приріст рентабельності основних с.-г. культур за рахунок застосування спецрежиму ПДВ у 2015 р.

Приріст рентабельності основних видів продукції тваринництва за рахунок застосування спецрежиму ПДВ у 2015 р.

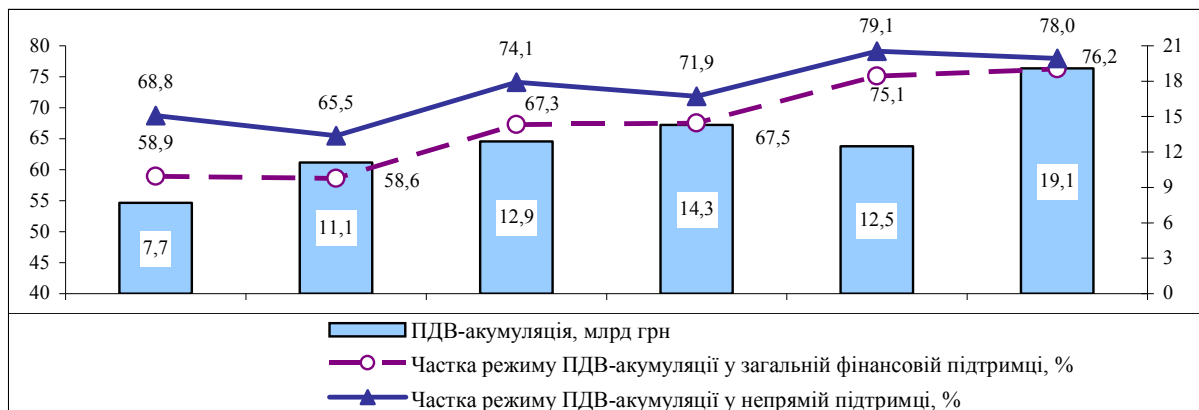

Розрахунок економії коштів при банківському кредитуванні с.г підприємств (2015 р.)

Показники	Експертна оцінка
Методичний підхід I (за потребою у фінансуванні весняно-польових робіт).	
Витрати рослинництва в період весняно-польових робіт, млн грн	120000
Орієнтовна потреба у кредитних ресурсах, %	20%
Потреба у кредитах, млн грн	24000
Частка банківського кредитування	60%
Потреба у банківських кредитах	14400
Методичний підхід II (за оцінкою частки кредитів у структурі фінансування).	
Загальні витрати, млн грн	180000
Частка кредитів у загальних витратах	13,5%
Потреба у кредитах, млн грн	24300
Частка банківського кредитування у джерелах фінансування	60%
Потреба у банківських кредитах	14600
Методичний підхід III (за оцінкою частки ПДВ-аккумуляції).	
ПДВ-аккумуляція, млн грн	29500
Частка витрат на придбання МТР, що могла бути профінансована за рахунок прибутку	50%
Потреба у банківських кредитах	14750
Середня оцінка економії на залученні кредитів, млн грн	14600
Відсоткова ставка по банківських кредитах	30%
Середній термін залучення кредиту, місяців	6
Економія на відсотках, млн грн	2190

Розрахунок економії коштів на державній підтримці с.-г. підприємств (2015 р.)

Показники	Експертна оцінка
Чистий дохід від реалізації продукції, що потребує держпідтримки, млн грн	51000
Необхідний розмір державної підтримки на рівні 20% доходу	10200
Адміністративні втрати при функціонуванні механізму прямої підтримки (20%)	2040

Частка ПДВ-аккумуляції у загальних обсягах державної фінансової підтримки сільгосп підприємств

Розрахунок економії витрат с.-. підприємств за рахунок використання дешевших кормів при застосуванні спец режиму ПДВ (за умови збереження ціни на тваринницьку продукцію)

Показники	Тварин-ництво усього	у тому числі				
		свиней	ВРХ	Молоко	птиці	Яйця курячі
Дохід від реалізації продукції, млн грн	66315	12536	3663	11176	26250	12690
Повні витрати, млн грн	59453	12290	5233	10644	22826	8460
Рентабельність, %	11,5%	2,0%	-30,0%	5,0%	15,0%	50,0%
Прибуток, млн грн	6862	246	-1570	532	3424	4230
Частка матеріальної складової у витратах, %		59,0%	43,0%	43,0%	72,0%	69,0%
Вартість кормів, млрд грн	32300	7277	2589	4516	13250	4668
Частка у повних витратах,	54,3	59,2	49,5	42,4	58,0	55,2
Відношення ПДВ-акумуляції до виручки, %	9,0%	8,4%	7,7%	11,8%	7,5%	10,8%
ПДВ-акумуляція	5993	1057	283	1320	1963	1371
Прибуток з ПДВ-акумуляцією, млн грн	12855	1303	-1287	1852	5387	5601
Дохід з ПДВ-акумуляцією, млн грн	72307	13593	3946	12496	28213	14061
Рентабельність з ПДВ-акумуляцією, %	21,6	10,6	-24,6	17,4	23,6	66,2
Зростання вартості кормів, %	15%	15%	10%	10%	15%	15%
Вартість кормів в умовах відсутності ПДВ-режиму	36790	8369	2848	4968	15238	5368
Економія на кормах, млрд. грн	4490	1092	259	452	1988	700
% до вартості продукції	6,8%	8,7%	7,1%	4,0%	7,6%	5,5%
Витрати з урахуванням зміни вартості кормів, млн грн	63942	13381	5492	11095	24814	9160
Рентабельність з урахуванням зміни вартості кормів,%	3,7%	-6,3%	-33,3%	0,7%	5,8%	38,5%
Коригування матеріальної складової у витратах, %		4,4	2,5	2,1	4,4	4,1
Частка матеріальної складової у витратах нова, %		63,7	51,9	44,5	62,4	59,3
ПДВ-акумуляція нова	5509	911	352	1239	1974	1033
Прибуток новий, млн грн	2372	-846	-1829	81	1436	3530
Прибуток з ПДВ-акумуляцією новий, млн грн	7881	65	-1477	1320	3410	4563
Рентабельність з ПДВ-акумуляцією, %	12,3	0,5	-26,9	11,9	13,7	49,8

Розподіл сільськогосподарських підприємств за часткою доходів експортоорієнтованих культур* у загальних доходах від реалізації с.-г. продукції у 2014 році

Групи за часткою культур у доходах, %	Кількість господарств	% до усього	Дохід від реалізації культур, млн грн	Усього доходу сг продукції, млн грн	% до усього	Частка культур, %
до 25	1313	15,3	735	27649	17	2,7
25,1-50	509	5,9	2858	10883	7	26,3
50,1-75	887	10,4	9107	19488	12	46,7
75,1-90	1112	13,0	15128	24601	15	61,5
більше 90	4740	55,4	62646	79893	49	78,4
Усього	8561	100,0	90475	162514	100	55,7
до 25	1313	15,3	735	27649	17	2,7
до 50	1822	21,3	3594	38532	24	9,3
до 75	2709	31,6	12700	58020	36	21,9
до 90	3821	44,6	27829	82621	51	33,7
більше 90	4740	55,4	62646	79893	49	78,4

Складено на основі звітності великих та середніх с.-г. підприємств, що звітують за формою 50-сг *пшениця, ячмінь, кукурудза, соняшник, соя, ріпак

Розподіл с.-г. підприємств за часткою доходів експорто-орієнтованих культур у загальних доходах від реалізації сг продукції у 2014 році*

Групи за часткою культур у доходах, %	Кількість господарств	% до усього	Дохід від реалізації культур, млн грн	Усього доходу сг продукції, млн грн	% до усього	Частка культур, %
до 25	387	5,2	389	7589	5,6	5,1
25,1-50	270	3,7	1996	4971	3,6	40,2
50,1-66	887	12,0	12498	19488	14,3	64,1
75,1-90	1112	15,0	20541	24601	18,0	83,5
більше 90	4740	64,1	77973	79893	58,5	97,6
Усього	7396	100,0	113397	136543	100,0	83,0

* Без господарств тваринницького напрямку – у яких дохід від тваринництва перевищує дохід від рослинництва

Частка найбільш експортно орієнтованих видів продукції у структурі експорту агропродовольчої продукції, %

Група 1-24	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	100	100	100	100	100	100
04 Молоко та молочні продукти, яйця; мед	6,5	5,5	3,4	4,1	3,5	2,4
10 Зернові культури	24,8	28,3	39,1	37,4	39,3	40,2
1001 пшениця	9,1	8,4	13,2	11,1	13,7	11,1
1003 ячмінь	7,4	4,2	3,9	3,4	5,1	4,9
1005 кукурудза	7,9	15,5	21,8	22,5	20,1	23,9
1201 Соя	1,8	3,7	3,9	4,4	4,2	5,5
1205 Ріпак	6,4	4,9	4,4	7	5,2	3,1
1206 Соняшник	1,9	1,9	0,9	0,3	0,3	0,1
1512 Олія	23,9	24,6	22,2	19,3	21,3	21,4
Найбільш експортоорієнтовані види продукції	65,2	68,8	74,1	72,4	73,7	72,9
Разом культур, ПДВ по яких не відшкодовується	33,1	35,1	44,5	44,7	44,8	43,5

Розрахунок зростання доходів сільгоспідприємств від переходу на загальний режим справляння ПДВ (на прикладі пшениці)

	Обсяг, млн т	В Вартість 1 т, грн (FOB)	артість 1 т, грн (FOB) (розраховано на ціновому базисі EXW, який становить 75% від ціни FOB без урахування маржі трейдера)	Режим оподаткування ПДВ	Вартість придбаних виробничих факторів			Вартість витрат без (вхідного ПДВ)	Витрати усього	Експорту ціна (без урахування маржі трейдера)		Чиста ціна (без ПДВ)	ПДВ до сплати в бюджет	Прибуток	Рента-бельність, %	Прибуток+ПДВ акумуляція	Рента-бельність з урахуванням ПДВ, %	Вартість 1 т з урахуванням акумуляції ПДВ	Різниця на 1 т	Втрати доходів, млн грн	Втрата доходів у %	Дохід
					усього	без ПДВ	з ПДВ			з ПДВ	у т.ч. ПДВ											
	18,6	3750	3291	Спец-режим	1645	1371	274	933	2304	3291	548	2742	X	438	19,0	712	30,9	3016				56105
Втрата на зовнішньому ринку				Заг. режим зростання ціни																		33784
	11,2			20%	1645	1371	274	933	2304	3949	658	3291	384	986	42,8	986		3291	274	3071	5,5	36855
	11,2			15%	1645	1371	274	933	2304	3784	631	3154	356	849	36,9	849		3154	137	1536	2,7	35319
	11,2			13,5%	1645	1371	274	933	2304	3735	622	3112	348	808	35,1	808		3112	96	1075	1,9	34859
	11,2			10%	1645	1371	274	933	2304	3620	603	3016	329	712	30,9	712		3016	0	0	0,0	33784
Втрата на внутрішньому ринку																	2866					21205
	7,4			20%													3126	261	1928	9,1	23133	
	7,4			15%													2996	130	964	4,5	22169	
	7,4			13,5%													2957	91	675	3,2	21880	
	7,4			10%													2866	0	0	0,0	21205	
Усього																						54989
	18,6			20%																4999	8,3	59988
	18,6			15%																2500	4,3	57489
	18,6			13,5%																1750	3,1	56739
	18,6			10%																0	0,0	54989